

Список використаних джерел

1. Bates A. Teaching in a Digital Age. University of British Columbia, 2016. 517 p.
2. Bijnens M., Vanbuel M., Verstegen S., Young C. Handbook on Digital Video and Audio in Education. Creating and Using Audio and Video Material for Educational Purposes. The Videoaktiv Project, 2006. 108 p.
3. Hoodith A. Using Video in the ELT Classroom [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eltnews.com/features/%20teaching-ideas/2002/10/usingvideojnjhe_elt_classroom.html
4. Katchen J. E. Video in ELT – Theoretical and Pedagogical Foundations: book of papers Proceedings of the 2002 KATE International Conference. 2002. – P. 56-259.
5. Scrivener J. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching: Macmillan, 2010 . 432 p.

*Гаврилюк Тетяна Вікторівна,
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії, права
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Повернення релігій у суспільний простір, яке стало характерною рисою початку ХХІ століття та отримало назву десекюляризація, вводить релігійний фактор у складову типів соціальної відповідальності. Зокрема, українські вчені, дослідники феномену соціальної відповідальності, Сіренко Н., Бурковська А., Лункіна Т., зазначають, що релігійна відповідальність належить до неправової соціальної відповідальності та забезпечує відповідність су'єкта у суспільстві в контексті моралі [4]. Безумовно, роль релігії у формуванні відповідальності людини за власні вчинки доволі складно переоцінити. Будь-яка розвинена релігійна система має перелік правил, заборон та спонукань, які формують особистість, задають горизонти ставлення людини до навколишнього світу та самої себе. Зокрема, «золоте правило моралі» - «*Як хочете, щоб люди вчиняли відносно вас, так і ви чиніть відносно них*» - присутнє в більшості священних текстів. Наприклад, воно є в давньоіндійському епосі, священній книзі індуїзму та джайнізму «Махабхараті», у Біблії, зокрема у книзі Товита (Тов. 4:15) та Нагірній проповіді Ісуса Христа (Лк 6:31; Мт 7:12), в чисельних висловлюваннях Будди та Конфуція. Також «золоте правило моралі» ми знаходимо в «Одіссеї» Гомера та в «Історії» Геродота. Своєю фундаментальністю у відношенні до світу та до людини, воно поєднує східну та західну цивілізації, релігійну та філософську форми осягнення людиною світу і, на сьогодні, складно віднайти культуру, яка його породила. Складається враження, що означене

правило є результатом певного «колективного несвідомого», відповідно до вчення Карля Юнга*, великим духовним здобутком первісних культур.

Повертаючись до питання про процеси десекуляризації, зауважимо, що в цих процесах релігія виходить далеко за межі лише морального корелята суспільних відносин. Якщо Макс Вебер у книзі «Протестантська етика та дух капіталізму» послідовно доводить роль християнської моралі у формуванні розвиненого капіталізму, показуючи, що релігійні переконання постають основоположним фактором якості здійснення робочих чи повсякденних справ та відношення до їх економічного еквіваленту, зокрема, збагачення та власності, то Юрген Габермас розкриває перед нами більш широку палітру взаємозв'язку віруючої людини з процесами суспільного життя сучасного світу. Зокрема, Ігор Загребельний виділяє три ключові тези Габермаса щодо ««рефлексії віруючої людини з приводу свого місця у плюралістичному суспільстві»: по-перше, релігійна свідомість повинна «випрацювати когнітивно дисонантні відносини з іншими конфесіями і релігіями», по-друге, вона має «зайняти відповідну позицію відносно авторитету різноманітних наук, що володіють суспільною монополією на світські знання», по-третє (NB!), вона зобов'язана «інтегруватися в умови існування конституційної держави, заснованої на профанній моралі»» [1]. Відповідно до, слушно виділених Габермасом, задач комунікації релігії із сучасним світом, релігія стає активним учасником процесів соціальної відповідальності у площині реалізації власних соціальних програм.

Соціальне служіння церков не є явищем виключно новітнім, воно, безумовно, має свою історію, оскільки «Церкви і деномінації з давніх часів долучалися до облаштування внутрішнього устрою тих суспільств, у структуру яких були інтегровані, – надавали сакрального статусу владним інституціям, на підставі божественних приписів санкціонували принципи суспільних взаємовідносин, опікувалися системами виховання і освіти тощо» [7]. Згідно дослідження В.В. Токмана, на теренах України активізація соціальної діяльності церков та релігійних організацій спостерігається з 1991 року, коли Україна відновила незалежність. На сьогодні соціальні програми церков та, відповідно, їхня соціальна діяльність охоплює майже всі сфери суспільного життя.

Незважаючи на те, що, відповідно до Конституції України, церква відділена від держави, в контексті соціального служіння церкви мають великий досвід співпраці з органами державної влади, суспільними та громадськими організаціями. Перед усім здійснюється широкий спектр волонтерської діяльності, спрямованої на допомогу бідним верствам населення, надання харчування, одягу, надання допомоги особам, які належать до груп ризику, наприклад, наркозалежним тощо. В контексті волонтерської роботи складно виділити якусь одну релігійну організацію, яка б домінувала в цьому питанні. Усі традиційні гілки християнства залучені до цього процесу великою мірою.

---

* Карл Юнг визначає «колективне несвідоме» як певну психічну спадщину людства, яка, в процесі еволюції збагачується різноманітними людськими досвідами, в результаті чого, досвід окремої людини входить до складу психічної структури кожного індивіда і в контексті людства стає складовою колективного несвідомого.

Зокрема, в межах діяльності Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО), до складу якої входять 16 церков та релігійних організацій, здійснюється постійний моніторинг соціальних проблем українського суспільства. Зокрема, у Положенні про Комісію з питань соціального служіння Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, у п. 2 зауважується: «Метою діяльності Комісії є обговорення актуальних соціальних проблем в українському суспільстві та підготовка взаємоузгоджених пропозицій по участі Церков і релігійних організацій у їх вирішенні» [2]. Серед заходів, які здійснюються церквами – членами ВРЦіРО та відповідають критеріям діяльності у площині соціальної відповідальності можна назвати наступні проекти: телемарафон «Україна за сім'ю», спрямований на стимулювання формування державної сімейної політики, відповідної традиційним цінностям українського суспільства [3]; Стратегія у сфері громадського здоров'я та протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, яка спрямована на розробку та впровадження пріоритетних дій щодо відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції/СНІДу та інші проблеми у сфері громадського здоров'я [6]; Стратегія участі Церков і релігійних організацій у миробудуванні «Україна – наш спільний дім» [5] тощо.

Список використаних джерел

1. Загребельний І. Секуляризм, десекуляризація, постсекулярність: до проблеми релігійної характеристики сьогодення / Релігія в Україні. <https://www.religion.in.ua/main/20718-sekulyarizm-desekulyarizaciya-postsekulyarnist-do-problemi-religijnoyi-xarakteristiki-sogodennya.html>
2. Положення про Комісію з питань соціального служіння Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій <https://vrciro.org.ua/ua/documents/polozhennya-pro-komisiyu-z-pytan-socialnogo-sluzhinnya-vrciro>
3. Резолюція учасників телемарафону «Україна за сім'ю» <https://vrciro.org.ua/ua/documents/resolution-of-uccro-telethon-ukraine-for-family>
4. Сіренко Н.М., Бурковська А.В., Лункіна Т.І. Економіка та управління національним господарством. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4418/1/5-11.pdf>
5. Стратегія участі Церков і релігійних організацій у миробудуванні «Україна – наш спільний дім» <https://vrciro.org.ua/ua/documents/uccro-peacebuilding-strategy-ukraine>
6. Стратегія церков і релігійних організацій України у сфері громадського здоров'я та протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу vrciro.org.ua/files/2020.03.11-UCCRO-Strategy-against-AIDS-HIV-ukr.pdf
7. Токман В. В. Соціально-значуща діяльність релігійних організацій України в сучасних суспільно-політичних умовах. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-09/relig_org_Ukr-953c2.pdf